

Choderlos
de Laclos

Nebezpečné
známosti

Nebezpečné známosti

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Alan Beguivin, 2013, 2022

Cover © Adéla Korbelářová, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5533-2 (pdf)

Choderlos
de Laclos

Nebezpečné známosti

*aneb dopisy sebrané v jedné společnosti
a vydané pro poučení několika jiných*

$\frac{1}{4}$
00

Viděl jsem mravy své doby a vydal tyto dopisy.

Jean-Jacques Rousseau,
předmluva k *Nové Heloise*

UPOZORNĚNÍ VYDAVATELE

Cítíme povinnost varovat veřejnost, že navzdory názvu tohoto díla i tomu, co o něm říká editor ve své předmluvě, nemůžeme zaručit jeho původnost, a máme dokonce vážné důvody se domnívat, že jde o pouhý román.

Jeví se nám navíc, že autor, ač usiloval o věrohodnost, ji sám neohrabaně znemožnil tím, do jaké doby umístil popisované události. Řada postav, které uvádí na scénu, totiž má takové způsoby, že není možné je považovat za naše současníky; vždyť v našem století filozofie se všude rozšířilo osvícenství, díky němuž jsou všichni muži čestní a všechny ženy skromné a zdrženlivé.

Podle našeho názoru tedy příběhy zde popisované sice mohou mít zrunko pravdy, ale mohly se odehrát jen někde jinde a v jiných časech; a autorovi velmi vytýkáme, že zřejmě ve snaze více zaujmout, vztáhne-li se k naší době a k naší zemi, předvedl v našich šatech a v našem chování mravy, které jsou nám zcela cizí.

Abychom alespoň v tomto směru ušetřili příliš důvěřivého čtenáře jakéhokoli překvapení, opřeme svůj názor o argument, jenž mu s důvěrou předkládáme, protože nám připadá nade vše nezpochybnitelný; i když totiž tytéž příčiny by měly vést k týmž důsledkům, nedokážeme si dnes představit dámu se

šedesátitisícovou rentou, která by se stala jeptiškou, ani mladou a hezkou manželku předsedy soudu, jak umírá žalem.

PŘEDMLUVA EDITORA

Toto dílo či spíše sbírka možná případně veřejnosti příliš obsáhlá, přestože obsahuje jen nejmenší možné množství dopisů, které tvořily korespondenci, z níž jsou pořízeny. Pověřen jejich adresáty, abych je uspořádal se záměrem je vydat, vymínil jsem si oplátkou za své služby jen právo vyřadit vše, co shledám nepotřebným; a skutečně jsem se snažil zachovat jen dopisy, které se mi zdály nutné buď k porozumění popísaným událostem, nebo k podrobnějšímu vystižení postav. Přičtete-li k této nepřilíš náročné práci, že jsem vybrané dopisy seřadil téměř výhradně podle dat a přidal několik krátkých poznámek, jejichž účelem většinou není nic jiného, než uvést odkaz na určité citace nebo obhájit některé z prostřihů, které jsem si dovolil, budete znát celý můj podíl na tomto díle. Můj úkol dále nesahal.*

Navrhoval jsem významnější změny, jež se skoro všechny týkaly čistoty dikce nebo stylu, v nichž shledáme mnoho chyb. Byl bych si rovněž přál svolení zkrátit některé příliš dlouhé dopisy, z nichž řada znenadání, téměř bez přechodu, pojednává

* Musím také upozornit, že jsem odstranil nebo změnil jména všech postav, o nichž je v těchto dopisech řeč; a že pokud někdo nosí jméno, které jsem zde použil, jde pouze o mou chybu, z níž nic neplyne.

o věcech bez vzájemné souvislosti. Tato opatření, která nebyla přijata, by nejspíš nedokázala zvýšit hodnotu díla, ale mohla alespoň odstranit část jeho nedostatků.

Namítli mi, že vydat se mají samotné dopisy, a nikoli dílo vystavěné na jejich základě; že je proti věrohodnosti i pravdě, aby osm až deset osob, jež se této korespondence účastnily, psalo se stejnou stylistickou čistotou. Když jsem oponoval, že mezi dopisy naopak ani zdaleka není jediný, který by neobsahoval hrubé chyby, které jim jistě vynesou kritiku, dostalo se mi odpovědi, že rozumný čtenář ve výboru soukromých dopisů několika osob jistě chyby očekává, protože i ve všech dosud publikovaných dopisech uznávaných autorů, ba akademiků, nenajdeme žádný, který by se v tomto směru vymykal. Tyto argumenty mne nepřesvědčily a připadalo mi a stále připadá, že je snazší je vyslovit, než přijmout; nebyl jsem však v této věci pánem, a tak jsem se podvolil. Vyhradil jsem si jen právo protestovat, že mám opačný názor, což nyní činím.

Ohledně možné hodnoty tohoto díla mi nejspíš nepatří se vyjadřovat, protože můj názor nesmí ani nemůže ovlivnit názor nikoho jiného. Nicméně ti, kdo rádi víceméně vědí, s čím mají počítat, než začnou číst, ať čtou klidně dál; ostatní udělají lépe, když přejdou rovnou k samotnému dílu; už o něm vědí dost.

V první řadě budiž řečeno, že mi sice šlo, připouštím, především o vydání následujících dopisů, jsem však dalek toho, abych doufal, že si získají věhlas. Neberte prosím tuto upřímnost za falešnou autorovu skromnost, neboť s touž upřímností prohlašuji, že kdyby mi tato sbírka nepřipadala hodna zveřejnění, nestaral bych se o ni. Pokusme se tento zdánlivý rozpor sladit.

Hodnota díla závisí na jeho užitečnosti nebo zábavnosti, nebo obojím, pokud je toho schopno, ale úspěch není vždy důkazem hodnoty a častěji jej zaručuje spíše volba tématu než jeho zpracování, jaké věci popisuje spíše než to, jak autor látku

pojednal. Protože však naše sbírka obsahuje, jak řečeno v názvu, korespondenci celé jedné společnosti, vyznačuje se rozdílnou zajímavostí, což oslabuje zájem čtenářův. Jelikož jsou navíc téměř všechny city, jež dopisy vyjadřují, předstírané nebo neupřímné, mohou vzbudit jen zvědavost, jež zdaleka nedosahuje významu citu a především vybízí méně ke shovívavosti a nechává vyniknout chybám v detailech o to víc, že ty neustále protřeščí jediné touze, která má být ukojena.

Tyto nedostatky může částečně vykoupit vlastnost vyplývající přímo z povahy díla: totiž stylistická pestrost, které by jediný autor těžko dosahoval, ale zde se vyskytuje přirozeně a brání alespoň nudě z jednotvárnosti. Jistě se také najde dost těch, které osloví řada postřehů, buď nových, nebo nepřiliš známých, jež v těchto dopisech najdou. V nich také, myslím, spočívá veškerá jejich zábavnost, byť by byly posuzovány s největší přízní.

Připadá mi snazší stanovit užitečnost díla, přestože ta bude možná zpochybňována ještě víc. Kdyby nic jiného, jeví se mi totiž, že posloužíme dobrým mravům, odhalíme-li způsoby, jimiž ti, kdo je nemají, kazí ty, kdo ano, a myslím, že tyto dopisy tento účel plnit mohou. Najdeme v nich také důkaz a příklad dvojí důležité pravdy, již bychom mohli považovat za nedoceněnou, nakolik málo je vidět: zaprvé, že každá žena, jež pustí do své blízkosti nemravného muže, se nakonec stává jeho obětí; zadruhé, že každá matka je přinejmenším neopatrná, když strpí, aby si jiný než ona získal důvěru její dcery. Mladí lidé obou pohlaví by se z nich také mohli poučit, že přátelství, které jim nemravné osoby zdánlivě tak lehce věnují, je vždy jen nebezpečnou pastí, která ohrožuje jak jejich štěstí, tak ctnost. Obával bych se zde však jistého překročení mezí, vždy tak blízkých dobru; a dalek toho, abych tuto četbu doporučoval mládeži, považuji za prvořadé uchránit ji všech podobných. Dobu, kdy

takové texty již nejsou nebezpečné, ale užitečné, co se ženského pokolení týče, podle mého velmi dobře vystihla jedna matka nadaná nejen duchaplností, ale i zdravým rozumem. „Myslela bych,“ řekla mi po přečtení této korespondence, „že když tuto knihu věnuji své dceři v den její svatby, prokážu jí tím službu.“ Kdyby všechny matky takto smýšlely, navěky bych si blahorečil, že jsem ji vydal.

Navzdory tomuto příznivému předpokladu mi však stále připadá, že tato sbírka se zalíbí jen nemnohým. V zájmu zkažených mužů a žen bude pomluvit dílo, jež jim může uškodit; a jelikož jim nechybí mazanost, možná získají pro svou věc rigoristy, vyplašené mravním úpadkem, který jsme se zde ne báli předeštířit.

Takzvané volnomyšlenkáře jistě nezaujme zbožná žena, kterou stejně budou považovat za husičku, zatímco ty zbožné namíchne, že ctnost podlehla, a postěžují si, že náboženství nevyvinulo větší tlak.

Na druhou stranu osoby jemného vkusu znechutí příliš snadný a ledabylý styl mnoha dopisů, zatímco v jiných většina čtenářů, jež si získá myšlenka, že vše vytištěné je výsledkem práce, uvidí usilovný autorův způsob, jak vystupovat za postavami, jimž dává slovo.

Obecně možná zazní názor, že každá věc má cenu jen na správném místě; a že ačkoli příliš vybroušený styl obvykle ubírá lehkost společenským dopisům, jejich nedostatky se stávají nesnesitelnými chybami, pokud se vydají tiskem.

Upřímně přiznávám, že všechny tyto výtky mohou být podložené: myslím si rovněž, že bych na ně dokázal odpovědět, dokonce aniž bych přesáhl prostor předmluvy. Snad ale cítíte, že kdybychom museli odpovídat na vše, nesmělo by samo dílo odpovídat na nic; a že kdybych dospěl k tomuto názoru, zrušil bych jak předmluvu, tak tuto knihu.

PRVNÍ ČÁST

DOPIS I
CÉCÍLIE VOLANGESOVÁ SOFII CARNAYOVÉ
U sester Voršilek...

V Paříži 3. srpna 17**

Vidíš, milá přítelkyně, že držím slovo, a všechen čas mi nezbírají čepce a štrápce; vždy si nějaký najdu i pro Tebe. Přitom jsem za celý dnešní den viděla tolik parády jako za čtyři roky, které jsme strávily společně. Myslím, že nafoukaná Tanvillová bude zkroušenější, až ji přijdu navštívit, než myslela, že jsme byly my pokaždé, když za námi přišla v plné parádě. Maminka se se mnou o všem poradila. Jedná se mnou mnohem méně jako s chovankou než dřív. Mám k sobě komornou, vlastní pokoj a komůrku a píšu Ti na moc hezkém sekretáři, k němuž jsem dostala klíč, a můžu si do něj uložit, co chci. Maminka mi řekla, že se s ní uvidím každé ráno, když vstane, že k večeři stačí, abych se učesala, protože budeme vždy samy, a každý den mi řekne, kde se s ní mám odpoledne sejít. Se zbývajícím časem mohu naložit podle svého. Mám tu svou harfu, kreslení a knihy jako v klášteře, až na to, že mě tu nekárá matka představená, a záleží jen na mně, zda zůstanu nečinně: ale když tu nemám Sofii, abych se s ní bavila a smála, radši se zaměstnávám.

Ještě není ani pět hodin, s maminkou se mám sejít až v sedm: to je dost času, kdybych tak měla, co Ti napsat! Jenže mi ještě nic neřekli, a nebýt všech těch příprav, které tu probíhají, a křikárek a švadlen, které kvůli mně přicházejí, nevěřila bych, že mě chtějí provdat, a měla to jen za další klepy naší dobré Josefiny. Jenže maminka mi tolikrát říkala, že slečna má zůstat v klášteře, dokud se neprovdá, takže když mě odtamtud vzala, musí mít Josefína pravdu.

U brány právě zastavil kočár a maminka mi vzkazuje, že k ní mám ihned zajít. Že by to byl ten pán? Nejsem oblečená, ruka se mi třese a srdce mi buší. Zeptala jsem se komorné, zda ví, kdo je u matky. „Ano,“ odpověděla, „je to pan C***.“ A smála se. Ach, jistě je to on. Určitě se vrátím, abych Ti vše vyličila. Aspoň znám jeho jméno. Nesmím na sebe nechat čekat. Sbohem za okamžik.

Jak se jen vysměješ ubohé Cecilce! Ach, ta ostuda! Ale také by ses nechala nachytat. Když jsem vešla k mamince, spatřila jsem vedle ní pána v černém. Pozdravila jsem ho, jak nejlépe umím, a zůstala jako přikovaná na místě. Je Ti jasné, jak jsem si ho prohlížela! „Madam,“ řekl matce, když mě pozdravil, „toť vskutku kouzelná slečna, a chápu lépe než kdy jindy cenu vaší přízně.“ Po těchto tak milých slovech jsem se tolik rozechvěla, že se mi podlomila kolena. Našla jsem si křeslo a celá rudá a rozpačitá do něj usedla. Jen jsem tak učinila, pán mi klečel u nohou. To už Tvá milá Cecílie ztratila hlavu; jak řekla maminka, úplně jsem se zděsila. Zvedla jsem se a vykřikla... jako když onehdy tak hřmělo. Maminka se rozesmála a řekla mi: „No tak, co je to s vámi? Podejte pánovi nohu.“ Ano, drahá přítelkyně, pán byl švec. Umíš si jistě představit, jak jsem se styděla. Naštěstí tam kromě maminky nikdo nebyl. Myslím, že až budu po svatbě potřebovat, povolám ševce jiného.

Uznej, že jsme vážně hlavičky. Sbohem. Je už skoro šest a komorná říká, abych se oblékla. Sbohem, drahá Sofie; miluji Tě, jako bych byla ještě v klášteře.

P. S. Nevím, jak ten dopis pošlu: počkám tedy, až přijde Josefína.

DOPIS II

MARKÝZA DE MERTEUIL VIKOMTU VALMONTU
na zámku...

Paříž 4. srpna 17**

Vraťte se mi, milý vikomte, vraťte se: co je s Vámi, co tak můžete dělat u staré tety, po níž máte dědit? Hned odjeďte; potřebuji Vás. Dostala jsem skvělý nápad a ráda bych Vás pověřila jeho provedením. Těchto pár slov snad postačí; vysoce potěšen mou volbou byste měl bez meškání přijet a na kolenou vyslechnout mé pokyny. Jenže Vy zneužíváte mé dobroty, a to i od doby, co jí nepožíváte; máte štěstí, že ve volbě mezi nenávisť až za hrob a přehnanou shovívavostí má dobrota převážila. Ráda Vás tedy seznámím se svými záměry: přísahajte však jako věrný rytíř, že se nepustíte do jiného dobrodružství, než dokončíte toto. Jde o dobrodružství hodné hrdiny: posloužíte lásce a pomstě a získáte novou lumpárnu do svých Pamětí. Ano, Pamětí, neboť chci, aby jednoho dne vyšly, a sama je napíšu. Ale to teď nechme a vraťme se k tomu, oč mi jde.

Paní Volangesová vdává dceru. Je to ještě tajné, ale včera mi to prozradila. A hádejte, koho si zvolila za zetě? Hraběte Gercourta. Kdo by řekl, že se stanu Gercourtovou sestřenicí? Pukám vzteky... Nuže, stále vám to nedošlo? Ach, hlavo dubová!

Odpustil jste mu snad tu věc s intendankou? A co teprve já, neměla bych mu toho vyčítat ještě víc, když Vy jste takové zvíře? Ale klid, naděje na pomstu mě hřeje na duši.

Jistě Vás stokrát otrávil stejně jako mě, jaký význam Gercourt přičítá tomu, jakou získá ženu, i jeho hloupé přesvědčení, že unikne nevyhnutelnému. Znáte přece jeho směšnou zaujatost pro klášterní výchovu a ještě směšnější předsudky o cudnosti plavovlásek. Zkrátka vsadila bych se, že i přes šedesátitisícovou rentu malé Volangesky by si ji nikdy nebral, kdyby byla bruneta a neprošla klášterem. Dokažme mu tedy, jaký je hňup: jednou se jím jistě stane, o to nemám starost, ale bylo by hezké, kdyby jím byl už od začátku. Jak se pak pobavíme, až uslyšíme, jak se kasá! Neboť kasat se jistě bude. Jestliže tu dívenku zasvětíte, jak se patří, bylo by pak s podivem, kdyby se Gercourt, tak jako tolik dalších, nestal terčem pařížského posměchu.

Koneckonců hrdinka tohoto nového románu si zaslouží všechnu Vaši pozornost: je vážně hezounká, je jí pouhých patnáct, růžové poupě, nemotorná jak kůzle, to vám povím, a nijak strojená, jenže toho se vy muži neobáváte. K tomu jistý nvyý pohled, plný příslibů, a navrch přidejte, že Vám ji doporučuji: teď už Vám nezbývá, než mi poděkovat a poslechnout.

Dostanete tento dopis zítra ráno. Žádám, abyste zítra v sedm hodin večer byl u mě. Až do osmi nikoho nepřijmu, ani svého současného rytíře: na tak velkou věc nemá dost rozumu. Jak vidíte, láska mě neoslepuje. V osm Vás propustím a v deset se vrátíte na večeři s tím roztomilým ptáčátkem, neboť má přijít i s matkou. Sbohem, minulo poledne, brzy Vás již pustím z hlavy.

* Abyste rozuměli této pasáži, je třeba vědět, že hrabě Gercourt opustil markýzu de Merteuil kvůli intendantce de ***, která mu obětovala vikomta Valmonta, a tehdy se také markýza a vikomt sblížili. Jelikož tyto události jsou mnohem starší než to, o čem je řeč v těchto dopisech, považovali jsme za vhodné celou příslušnou korespondenci vypustit.

DOPIS III

CECÍLIE VOLANGESOVÁ SOFII CARNAYOVÉ

V Paříži 4. srpna 17**

Stále nic nevím, má milá. Maminka včera měla na večeři spoustu lidí. Přestože se hodilo, abych se dívala, hlavně na muže, hrozně jsem se nudila. Muži i ženy si mě celou dobu prohlíželi a potom si šuškali, bylo jasné, že o mně. Červenala jsem se, nešlo to jinak, i když bych chtěla. Všimla jsem si totiž, že ostatní ženy se před upřeným pohledem nečervenaly; anebo to bylo líčením, za něž skrývají rozpaky, jež v nich pohledy vyvolávají. Je totiž opravdu těžké nerudnout, když na Vás muž upřeně hledí.

Nejvíc mě zneklidňovalo, že nevím, co si o mně myslí. Zdá se mi, že jsem však dvakrát nebo třikrát zaslechla slovo *pěkná*, ale jednou a zřetelně také *kůzle*; a říkala to příbuzná a přítelkyně mé matky, tak asi ví proč. Měla jsem dokonce pocit, že si mě hned oblíbila. Jako jediná se se mnou během večera aspoň trochu bavila. Zítřka u ní máme večeřet.

Po jídle jsem ještě slyšela, jak určitě o mně jeden muž říká jinému: „Je třeba to nechat uzrát, uvidíme v zimě.“ Možná že právě on si mě má brát, v tom případě by to tedy bylo až za čtyři měsíce! Ráda bych věděla, jak to je.

Přišla Josefína, prý spěchá. A to Ti musím vyličit ještě jednu svou *kůzlečinu*. Ach, myslím, že ta paní měla pravdu!

Po večeři jsme se pustili do hry. Seděla jsem vedle maminky; no a nevím, jak se to mohlo stát, ale skoro okamžitě jsem usnula. Vzbudil mě hlasitý výbuch smíchu. Nevím, jestli patřil mně, ale obávám se, že ano. Maminka mi dovolila odejít, čímž mi udělala velkou radost. Představ si, že bylo jedenáct pryč. Tak sbohem, milá Sofie; zachovej přízeň své Cecílii. Ujišťuji Tě, že svět není tak zábavný, jak si představujeme.

DOPIS IV

VIKONT VALMONT MARKÝZE DE MERTEUIL

V Paříži

Zámek ... 5. srpna 17**

Vaše rozkazy jsou roztomilé; způsob, jakým je dáváte, ještě víc; člověk by si díky Vám zamiloval despotismus. Jak víte, není to poprvé, kdy lituju, že už nejsem Vaším otrokem; a jakkoli jsem podle Vás *zvíře*, nikdy nevzpomenu bez pohnutí na doby, kdy jste mi dávala něžnější jména. Častokrát si je dokonce toužím znova zasloužit a společně s Vámi dát světu příklad stálosti. Volají nás však větší zájmy, dobývat je naším osudem a musíme ho následovat; možná se na konci dráhy ještě setkáme, protože, aniž bych Vás chtěl zlobit, drahá markýzo, se mnou přinejmenším držíte krok. Od chvíle, co jsme se rozešli pro blaho světa a kážeme každý sám za sebe, zdá se mi, že ve svém poslání šířit lásku jste získala mnohem víc duší než já. Znáám Vaši píli, Vaši horlivost, a kdyby nás Bůh soudil podle činů, stala byste se jistě patronkou nějakého velkého města, zatímco sám bych to dotáhl nanejvýš na vesnického světce. Ten tón Vás překvapuje, že? Ale už týden jiný neslyším a nepoužívám, a abych se v něm zdokonalil, jsem nucen Vás neposlechnout.

Nehněvejte se a vyslechněte mě. Protože znáte všechna tajemství mého srdce, svěřím vám nejsmělejší plán, jaký jsem kdy pojal. Co mi navrhuje? Svést mladou dívku, která nic nepoznala, nic nezažila; která by mi byla takříkajíc vydána napospas. První projev úcty jí zamotá hlavu a víc než láska ji možná požene zvědavost. To by dokázalo dvacet jiných. Zato úkol, který zaměstnává mě, je jiný, a úspěch v něm mi zaručí nejen slast, ale i slávu. Sama láska, která se mě chystá věncit, váhá mezi myrtou a vavřínem a nejspíš je k oslavě mého triumfu spojí.

I Vás, má krásná přítelkyně, se zmocní posvátná úcta a nadšeně zvoláte: „Tohle je muž podle mého gusta!“

Znáte paní Tourvelovou, ženu předsedy soudu, a její zbožnost, manželskou lásku, přísné zásady. Nuže to je má kořist, toť protivník, který je mne hoden, takový cíl jsem si vytyčil;

*A kdybych hlavní cenu nezískal
Přičtu si ke cti, že jsem bojoval.*

Citovat špatné verše je dovoleno, jsou-li od velkého básníka.*

Vězte tedy, že předseda je v Burgundsku kvůli nějakému velkému procesu (doufám, že ho porazím v ještě významnějším). Jeho neutěšitelná polovička má trávit celé slaměné vdovství doma. Jejím jediným rozptýlením bude nejspíš každodenní mše, pár dobročinných návštěv po kraji, modlitby od rána do večera, samotářské procházky, zbožné hovory s mou starou tetou, občas partička whistu. Můj anděl strážný mě sem zavál k jejímu i mému štěstí. Já hlupák litoval čtyřiačtyřiceti hodin obětovaných kvůli společenským zvyklostem. Jaký trest by pro mě bylo muset se vrátit do Paříže! Naštěstí se whist musí hrát ve čtyřech, a jelikož je zde jen místní farář, má nesmrtelná teta mě velmi uháněla, abych jí věnoval pár dní. Uhodla jste, že jsem souhlasil. Neumíte si představit, jak si mě od té chvíle předchází, a hlavně jak je povznesená, že se pravidelně účastním jejích modliteb a mše. Netuší, jaké božstvo tam uctívám.

Už čtyři dny se tedy oddávám silné vášni. Jistě víte, jak umím toužit, bořit překážky; ale nevíte, jak touhu rozpálí samota. V hlavě mám jedinou věc a myslím na ni ve dne a sním o ní v noci. Potřebuju tu ženu získat, abych se zbavil

* La Fontaine.

trapnosti zamilování; neboť kam může vést nenaplněná touha? Ach, lahodná slasti! Vyzývám tě kvůli svému štěstí a hlavně svému klidu. Jaké máme štěstí, že se ženy brání tak špatně! Jinak bychom byli jen jejich plaší otroci. K ženám, jež jsou snadno k mání, cítím teď vděčnost, což mě přirozeně vede k Vaším nohám. Klekám k nim, abych si vyprosil odpuštění, a s tím končím tento příliš dlouhý dopis. Sbohem, má překrásná přítelkyně; a nic ve zlém.

DOPIS V

MARKÝZA DE MERTEUIL VIKOMTU VALMONTU

Paříž 7. srpna 17**

Víte, vikomte, že Váš dopis je nebývale nestydatý a mohl by mě pěkně naštvat? Jasně však dokazuje, že jste přišel o rozum, a to jediné Vás ušetří mého rozhořčení. Jako velkorysá a citlivá přítelkyně nechám urážku stranou a zaměřím se jen na Vaši pošetilost; a ať je jakkoli únavné někoho přesvědčovat, myslím, že to nyní potřebujete.

Vy, a usilovat o madam Tourvelovou! Co to je za směšný kapric! Poznávám v tom Vaši paličatost, která umí toužit jen po tom, co považuje za nedosažitelné. Co je ta žena zač? Možná má pravidelné rysy, ale žádný výraz, je celkem slušně rostlá, ale žádný šmrnc, vždy vymóděná jako hastroš – ty vrstvy šátků kolem krku a korzet až k bradě! Říkám Vám to jako přítelkyně, nepotřeboval byste dvě takové ženské, abyste ztratil veškerou vážnost. Jen si vzpomeňte na ten den, kdy vybírala příspěvky u Svatého Rocha a Vy jste mi za tu podívanou tak děkoval. Úplně ji vidím, zavěšenou do toho dlouhovlasého čahouna, jako by měla každým krokem spadnout, jak svým košíkem cuchá

lidem hlavy na dva metry kolem, jak se při každém pozdravu červená. Pomyslel byste si snad tehdy, že budete toužit po takové ženě? No tak, vikomte, taky se začervenejte a vzpamatujte se. Slibuji Vám, že to nikomu neřeknu.

A vůbec – uvážil jste nepříjemnosti, které Vás čekají? Jakého soka máte proti sobě? Manžela! Necítíte hanbu jen při tomto slově? Jaká potupa, prohrajete-li! A jak bídná sláva, když uspějete! A rozhodně nečekejte žádnou rozkoš. Dá se snad čekat od puritánek? Myslím těch upřímných: poskytnou Vám ji poloviční, jak jsou i na vrcholu slasti zdrženlivé. Neznají dary lásky, naprostou odevzdanost závratné slasti, v níž se rozkoš pročištuje vlastní přemírou. Vězte, že i za nejpříznivějšího předpokladu Vaše paní předsedová bude mít za to, že pro Vás udělala vše, když s Vámi bude jednat jako s manželem, a ani v tom nejněžnějším manželském soukromí nedochází opravdu ke splnutí. A v jejím případě je to ještě horší, neboť není jen cudná, nýbrž i zbožná, a to tím babským způsobem, který ji odsuzuje k věčnému dětství. Možná tuto překážku zdoláte, ale nelibujte si, že jste ji odstranil: i když přemůžete boží lásku, nezvítězíte nad strachem z ďábla. A až budete svou milenkou držet v náručí a uslyšíte, jak jí tlučte srdce, bude bít strachem, nikoli láskou. Možná kdybyste tu ženu poznal dřív, dokázal byste ji nějak vychovat, ale je jí dvaadvacet a skoro dva roky je vdaná. Věřte mi, vikomte, když se žena takhle obrní, je lepší nechat ji jejímu osudu, vždycky bude jenom *ztraceným případem*.

Přitom právě kvůli tomuto pěknému objektu mě odmítáte poslechnout, zahrabáváte se do hrobky své tety a vzdáváte se toho nejrozkošnějšího dobrodružství, které by Vám nejlépe dělalo čest. Jaké čáry způsobují, že Gercourt má před Vámi vždycky náskok? Víte, píšu Vám o tom beze zloby, ale v tuhle chvíli si skoro myslím, že si nezasloužíte svou reputaci, a hlavně jsem v pokušení přestat Vás pokládat za svého důvěrníka.

Nikdy bych si nezvykla vykládat svá tajemství milenci madam Tourvelové.

Přesto vězte, že malá Volangesová už někomu zamotala hlavu. Mladý Danceny po ní šílí. Zazpíval si s ní; a zpívá vskutku lépe, než by se od chovanky kláštera čekalo. Musí jistě zkoušet mnoho duetů a myslím, že by ráda zkusila i *unisono*: jenže Danceny je děcko, které bude ztrácet čas dvořením a nic nedotáhne. To ta malá není nijak krotká, v každém případě to nikdy nebude tak příjemné, jak byste to udělal Vy: mám proto náladu pod psa a nepochybně se chytnu s rytířem, až se vrátí. Radila bych mu, aby byl milý; neboť v tuto chvíli by mě nic nestálo pustit ho k vodě. Vím určitě, že kdybych měla zdravý rozum a rozešla se teď s ním, byl by z toho zoufalý, a mě nic nepobaví tolik jako zoufalá zamilovanost. Nazval by mě podlou, což mě vždycky těšilo, hned po slovu krutá je to označení, které zní ženě nejněžněji, a není tak těžké si ho zasloužit. Vážně se tím začnu zabývat. Aspoň vidíte, co jste způsobil: mějte to na svědomí. Sbohem. Přimluvte se u své pánbíčkářky, ať se za mě pomodlí.

DOPIS VI

VIKONT VALMONT MARKÝZE DE MERTEUIL

Zámek ... 9. srpna 17**

Opravdu tedy není ženy, která by nezneužívala moci, již získala! I Vy přestáváte být shovívavou přítelkyní, jak jsem Vás tolikrát nazýval, a neváháte na mě útočit přes předmět mých citů! Jak jste si dovolila vykreslit paní Tourvelovou...! Jaký muž by nezaplatil životem za tak drzou smělost? Jaké jiné ženě než Vám by nevynesla alespoň poskvrnku? Prosím, nevystavujte mě

již tak tvrdým zkouškám, nemohu zaručit, že je zvládnou. Jmé-
nem přátelství počkejte, až tu ženu získám, než ji pomluvíte.
Nevíte, že jediné rozkoš smí rozvázat stuhu lásky?

Ale co to povídám? Potřebuje paní Tourvelová iluze? Ne:
aby byla rozkošná, stačí jí být sama sebou. Vyčítáte jí, že se
neumí oblékat, i já si to myslím: žádný oděv jí nesluší, hyzdí
ji vše, co ji zakrývá. Jen když se ocitne v negligé, je skutečně
nádherná. Dusná horka, která zde panují, mi odhalují, jaký
má v prostých domácích šatech obly a pevný pas. Hrudí jí za-
kryvá pouze mušelín, takže mé letmé, ale pronikavé pohledy
již pochytily její kouzelný tvar. Říkáte, že má nevýraznou tvář.
A jaký výraz by měla mít, nepromlouvá-li zrovna nic k jejímu
srdci? Ne, nejspíš nemá jako naše kokety onen lživý pohled,
který sem tam svede a pokaždé klame. Neumí zakrýt prázdnotu
věty pečlivě naučeným úsměvem, a přestože má nejkrásnější
chrup na světě, směje se jen tomu, co ji pobaví. A měla byste
vidět, jak naivní a upřímné veselí z ní vyzařuje při skotačení!
S jak čistou radostí a soucitnou dobrosrdečností spěchá na po-
moc ubožákům! Kdybyste viděla dojemné rozpaky z nehrané
skromnosti, které se jí objeví v andělské tváři při sebemenší
chvály či lichotce...! Protože je cudná a zbožná, je podle Vás
chladná a bez jiskry? Mám zcela jiný názor. Kolik pozoruhod-
ného citu musí mít, když jím zahrnuje i manžela, jehož stále
miluje, i když je pořád pryč? Jaký silnější důkaz byste chtěla?
Dokázal jsem si nicméně obstarat další.

Nasměroval jsem nás při procházce tak, že jsme narazili na
příkop; a přestože je dost hbitá, ještě víc se stydí: jistě chápete,
že pruderní žena se zdráhá překročit Rubikon.* Musela se ob-
rátit na mě. Držel jsem tu cudnou ženu v náručí. Naše přípravy

* Setkáváme se zde s nevkusem dvojsmyslů, který se začal rozmáhat a od té
doby tolik pokročil.

a to, jak přikop zdolala má stará teta, rozesmály tu hravou po-
božnůstkářku na celé kolo, pak jsem ji však s prohnanou nešiš-
kovností popadl a naše paže se objaly. Přitiskl jsem k sobě její
hrud' a v té krátké prodlevě jsem ucítil, jak se jí srdce rozbušilo.
Tvář jí probarvil roztomilý ruměnec a její mírné rozpaky mi
dost zřetelně prozradily, že se jí *srdce rozbušilo láskou, a nikoli*
strachem. Má teta to nicméně nepoznala, stejně jako Vy, a řekla:
„To dítě se polekalo,“ ale půvabná nevinnost tomu dítěti nedo-
volila lhát a naivně odpovědělo: „Ale ne, jenom...“ Ta slova mi
napověděla. Kruté pochyby v té chvíli vystřídala něžná naděje.
Dostanu tu ženu; unesu ji manželovi, jenž ji znevažuje, opováz-
ším se přebrat ji dokonce Bohu, jehož uctívá. Jaká slast, stát se
zároveň předmětem a pánem jejích výčitek svědomí! Ani nápad
ničit předsudky, které na ni doléhají! Zvýší mé štěstí a slávu.
Ať věří v ctnost, ale obětuje ji mně; ať se děší svých chyb, ale to
ji nezastaví, a ať obavy, které ji děsí, zapomene a přemůže jen
v mém náručí. A až mi pak, ano, řekne: „Zbožňuji tě,“ pouze jí,
jediné z žen, bude náležet výsada těchto slov. Skutečně budu
Bohem, jemuž dala přednost.

Budme upřímní: v těch našich vztazích, chladných a snad-
ných, je to, co nazýváme štěstí, stěží potěšením. Mám se Vám
vyznat? Myslel jsem, že mé srdce okoralo, zbyly mi jen smysly
a stěžoval jsem si na předčasné stáří. Paní Tourvelová mi vrátila
rozkošné iluze mládí. S ní si nepotřebuji užívat, abych byl šťast-
ný. Jediné, co mě děsí, je čas, který mi to dobrodružství zabere,
neboť nechci nic ponechat náhodě. I když si vzpomenu na své
úspěšné opovážlivé triky, nejsem rozhodnut je použít. Abych
byl vskutku šťastný, bude se mi muset oddat, a to není jen tak.

Jsem si jist, že oceníte mou opatrnost. Dosud jsem slovo
„láska“ nevyslovil, ale už jsme u důvěry a zájmu. Abych ji kla-
mal co nejméně, a hlavně se vyvaroval účinků řečí, které by se
mohla doslechnout, vylíčil jsem jí sám, jako bych se obviňoval,

některé své nejznámější kousky. Smála byste se, kdybyste slyšela, jak odzbrojujícím způsobem mi káže. Jak říká, chce mě obrátit na víru. Ještě netuší, co ji to bude stát. Ani trochu se nedomnívá, že když se zastává, abych použil jejích slov, *těch nešťastnic, které jsem zničil*, mluvím předem o mém případu. To mě napadlo včera uprostřed jednoho z jejích nabádání a nedolal jsem tomu, abych ji přerušil a ujistil ji, že mluví jako prorok. Sbohem, krásná přítelkyně. Vidíte, že ještě nejsem dočista ztracen.

P. S. Mimochodem, už se chudák rytíř ze zoufalství zabil? Popravdě, jste stokrát horší než já, a kdybych byl ješitný, zahanbila byste mě.

DOPIS VII

CECÍLIE VOLANGESOVÁ SOFII CARNAYOVÉ*

Psáno v ... 7. srpna 17**

O své svatbě jsem Ti nic nenapsala proto, že o ní nevím nic víc než první den. Zvykám si na ni už nemyslet a s tím, jak žiju, jsem celkem spokojená. Hodně cvičím na harfu a zpěv, mám pocit, že je mám radši od doby, co nemám učitele, nebo spíš co mám lepšího. Pan rytíř Danceny, ten, o němž jsem Ti říkala a s nímž jsem zpívala u paní de Merteuil, je tak laskav, že za mnou chodí každý den a zpívá se mnou celé hodiny. Je velice

* Abychom nezneužívali čtenářovu trpělivost, mnoho dopisů z této každodenní korespondence jsme vyřadili; uvádíme tedy jen ty, které nám připadaly nezbytné k porozumění událostem, jak se v dané společnosti odehrály. Z téhož důvodu jsme vyřadili i všechny dopisy Sofie Carnayové a řadu dalších z pera ostatních zúčastněných.

milý. Zpívá jako anděl a sám také skládá pěkné árie, k nimž píše i slova. Opravdu škoda, že je maltézský rytíř! Připadá mi, že kdyby se oženil, jeho žena by byla určitě šťastná. Je kouzelně vlídný. Nikdy nepůsobí, jako by lichotil, a přitom vše, co řekne, potěší. Neustále mě opravuje, ať už v hudbě, nebo v jiných věcech, ale ke kritice přimíchává tolik zájmu a radosti, že mu za ni nelze nebýt vděčná. Vždy, když se na tebe dívá, jako by říkal něco milého. K tomu všemu je velmi shovívavý. Například včera byl pozván na velký koncert, a raději celý večer zůstal u maminky. Moc mě to potěšilo; neboť když tu není, nikdo se se mnou nebaví a nudím se, zatímco když tu je, společně zpíváme a rozmlouváme. Pokaždé má co mi říct. Jedině on a paní de Merteuil mi připadají milí. Ale sbohem, má drahá; slíbila jsem, že se na večer naučím árietu, kterou je velmi těžké doprovázet, a ráda bych dodržela slovo. Budu se jí učit, dokud nepřijde.

DOPIS VIII

PANÍ TOURVELOVÁ PANÍ VOLANGESOVÉ

Zámek ... 9. srpna 17**

Vážená paní, nikdo si nemůže vážit důvěry, již mi prokazuje, ani se zajímat o zaopatření slečny Volangesové více než já. Z celé své duše jí přeji štěstí, kterého je nepochybně hodna a které si žádá Vaši opatrnost, již plně chápu. Pana hraběte Gercourta vůbec neznám; avšak protože je poctěn Vaší volbou, mohu si o něm udělat jen tu nejlepší představu. Snad stačí, abych tomuto svazku popřála tolik štěstí jako svému, které je zrovna tak Vaším dílem, jemuž s každým dalším dnem blahorečím. Necht' je štěstí slečny Vaší dcery odměnou za to, které

jste umožnila mně; a nejlepší přítelkyně nechtě je zároveň nejšťastnější matkou!

Opravdu lituji, že Vám nemohu osobně upřímně poblahopřát a seznámit se se slečnou Volangesovou hned, jak bych si přála. Poté co jsem poznala Vaši vpravdě mateřskou dobrotu, doufám, že se mi od ní dostane něžně sesterského přátelství. Pakliže si je zasloužím, prosím, vážená paní, abyste ji o ně mým jménem požádala.

Po celou dobu nepřítomnosti pana Tourvela chci zůstat na venkově. Vybrala jsem si tuto dobu, abych se těšila ze společnosti ctěné paní Rosemondeové. Tato žena měla vždy kouzlo, jež jí neubírá ani vysoký věk; cele si zachovala paměť i radost ze života. Jen jejímu tělu je čtyřiaosmdesát let; její mysl dvacet.

V našem ústraní nás rozveseluje její synovec vikomt Valmont, který byl tak laskav a věnoval nám několik dní. Zнала jsem ho jen z vyprávění, a to mě příliš nelákalo poznat ho osobně; domnívám se však, že je lepší než jeho pověst. Tady, kde ho shon světa nekazí, mluví snadno překvapivě rozumně a s nezvyklou bezelstností si vyčítá chyby. Mluví ke mně s velkou důvěrou a já mu velmi přísně domlouvám. Jako jeho známá uznáte, že by bylo hezké ho převychovat, ale navzdory jeho slibům nepochybuji, že po týdnu v Paříži na všechna má kázání zapomene. Jeho zdejší pobyt mu bude alespoň přičten k dobru oproti jeho obvyklému chování; a myslím, že vzhledem k jeho životnímu stylu to nejlepší, co může udělat, je nedělat vůbec nic. Ví, že Vám právě píšu, a požádal mě, abych Vám vyřídila jeho uctivý pozdrav. Přijměte také ten můj s laskavostí, která je Vám vlastní, a nepochybuje o mých upřímných citech atd.

DOPIS IX

PANÍ VOLANGESOVÁ PANÍ TOURVELOVÉ

Psáno v ... 11. srpna 17**

Nikdy jsem nepochybovala, má mladá a krásná přítelkyně, o Vašem přátelství ani o Vašem upřímném zájmu o mé osudy. To mezi námi považuji za navždy vyjasněné a není to důvod, proč na Vaši *odpověď* odpovídám, nemohu však nedostát své povinnosti probrat s Vámi osobu vikomta Valmonta.

Přiznávám, že jsem nečekala, že se s tímto jménem setkám ve Vašich dopisech. Vždyť co můžete mít s takovým člověkem společného? Neznáte ho; jak byste si vůbec mohla představit duši zhýralce? Píšete o jeho *nezvyklé bezelstnosti*: ach, ano, Valmontova bezelstnost musí být skutečně vzácná. Tím falešnější a nebezpečnější, čím je milejší a šarmantnější, nikdy od nejranějšího mládí nepodnikl ani neřekl nic neplánovitě a nikdy neplánoval nic, co by nebylo nečestné nebo zločinné. Znáte mě, milá přítelkyně, a víte, že shovívavost nepatří mezi mé nejoblíbenější vlastnosti. Kdyby se tedy Valmonta zmocnila spalující vášeň, kdyby se tak jako tisíce jiných nechal svést omyly svého věku, odsuzujíc jeho chování bych ho litovala a potichu čekala, až mu šťastný obrat vrátí úctu slušných lidí. Jenže Valmont takový není: jeho chování je výsledkem jeho zásad. Umí si spočítat vše, co si může muž dovolit v oblasti hrůz, aniž by se kompromitoval; a za obět své krutosti a špatnosti si vybral ženy. Nebudu počítat, kolik jich svedl, ale kolik on jich zničil! Do ctnostného ústraní, v němž žijete, tyto skandální avantýry nedolehnu. Mohla bych Vám jich vyprávět, až byste se třásla; avšak Váš pohled, čistý jako Vaše duše, by takové výjevy jen pošpinily. Protože si jste jistá, že Vám Valmont nebude nikdy nebezpečný, nepotřebujete podobné zbraně, abyste se ubránila.

Chci Vám jenom říct, že z žen, kterým věnoval pozornost, ať už s úspěchem, či ne, není žádná, jež by toho nelitovala. Jedině markýza de Merteuil je výjimkou potvrzující toto pravidlo; ona jediná mu uměla vzdorovat a spoutat jeho zlovolnost. Přiznávám, že touto stránkou svého života si v mých očích získala největší uznání a také to všem stačilo k ospravedlnění několika nedůsledností z počátků jejího vdovství, které by se jí daly vyčítat.*

Ať už je to, jak chce, má drahá, věk, zkušenost a především přátelství mě opravňují Vás upozornit, že mezi lidmi neprošla Valmontova absence bez povšimnutí; a jestliže na čas dělá společnost své tetě a Vám, má Vaši reputaci ve svých rukou, což je největší neštěstí, které může ženu potkat. Radím Vám proto, abyste jeho tetu přesvědčila, že by u ní neměl déle setrvávat; a pokud bude trvat na tom, že zůstane, domnívám se, že byste neměla váhat mu vyklidit pole. Proč by ale zůstával? Co u Vás na venkově dělá? Kdybyste sledovala jeho kroky, určitě byste zjistila, že si jen opatřil pohodlnější útočiště, kde může snout nějakou hanebnost, kterou zamýšlí v okolí. Protože však zlo nepotlačíme, snažme se před ním aspoň chránit.

Sbohem, má krásná přítelkyně; svatba mé dcery se trochu odkládá. Hrabě Gercourt, jehož jsme očekávali každým dnem, mi oznámil, že jeho regiment odjíždí na Korsiku; a jelikož tam dosud probíhají válečné přesuny, nebude schopen se uvolnit do zimy. Dělá mi to starosti, ale doufám, že tak budeme mít příležitost uvítat Vás na oslavě, když mě tak zlobilo, že nepřijedete. Sbohem; jsem Vám i bez lichotek a výhrad zcela k dispozici.

P. S. Připomeňte mě paní Rosemondeové, již mám stále tolik ráda, jak si zaslouží.

* Omyl paní Volangesové ukazuje, že stejně jako ostatní zlotřilci ani Valmont neprozrazuje své komplice.

DOPIS X

MARKÝZA DE MERTEUIL VIKOMTU VALMONTU

Psáno v ... 12. srpna 17**

Trucujete, vikomte? Nebo jste umřel? Nebo, což by bylo dost podobné, žijete už jen pro svou paní předsedovou? Ta žena, jež Vám vrátila *iluze mládí*, Vám brzy vrátí i jeho směšné předsudky. Už teď jste plachý a zotročený; to už je lepší se zamilovat. Vzdáváte se svých *úspěšných opovážlivých triků*. Postupujete tedy bez zásad a ponecháváte vše náhodě, či spíše vrtošivosti. Nepamatujete si už, že láska je stejně jako lékařství pouze *uměním pomáhat přírodě*? Vidíte, porážím Vás Vašimi zbraněmi, ale pyšná na to nejsem, neboť to je jako bít muže, který už je na kolenou. *Bude se vám muset oddat*, píšete: jářku ano, to bude; a tak se Vám oddá jako ostatní, s tím rozdílem, že nerada. Ale aby se oddala, je nejlepší si ji podat. Směšná pošetilsto lásky, takové rozlišování! Říkám lásky, neboť jste zamilovaný. Mluvit k Vám jinak by znamenalo Vás zradit; tajit Vám, jakou máte nemoc. Povězte, nyvý milence, myslíte, že jste ty ženy, které jste získal, znásilnil? Ať už jsou totiž chuť či nedočkavost se oddat sebevětší, chce to ještě záminku; a máme snad nějakou pohodlnější, než vypadat, že podléháme síle? Přiznám se, že jedna z věcí, které se mi osobně zamlouvají nejvíc, je rychlý a dobře vedený útok, kde vše následuje, jak má, bez otálení; který nás nikdy neuvede do trapných rozpaků, kdy samy opravujeme neobratnost, jíž bychom naopak měly využít; který si uchovává násilné zdání i v tom, co samy poskytneme, a šikovně polichotí našim dvěma nejmilejším vášním, slávě obrany a rozkoši z porážky. Uznávám, že takový talent, vzácnější, než by se dalo čekat, mě vždy potěší, i když mě třeba nesvede, a někdy se mi přihodilo, že jsem se vzdala čistě za odměnu.

Jako za našich starých turnajů, kdy kráska předávala cenu za udatnost a zručnost.

Ale Vy, který už nejste Vy, se chováte, jako byste se bál uspět. No tak! Odkdy cestujete na etapy a postranními cestami? Chcete-li dojet, přáteli, zapřáhněte poštovní koně a žeňte je po hlavní silnici! Ale nechme to být, ta věc mi kazí náladu o to víc, že mi brání v potěšení Vás vidět. Pište mi aspoň častěji a napište mi o svých pokrocích. Víte, že ta směšná záležitost Vás zaměstnává už víc než čtrnáct dní a že všechny zanedbáváte?

Á *propos* nedbalost, podobáte se lidem, kteří opakovaně žádají novinky o nemocných přátelích, ale nikdy si nenechají doručit odpověď. Poslední dopis končíte otázkou, zda rytíř umřel. Neodpovím, a Vy se dál nezajímáte. Zapomněl jste, že můj milenec je už z principu Vaším přítelem? Ale buďte klidný, neumřel; ledaže by umřel radostí. Chudák rytíř, jak je sladký! Stvořený pro lásku! Jak horoucné má city! Hlava se mi z toho točí. Upřímně, tím dokonalým štěstím, které v něm vyvolává, že ho miluju, si mě doopravdy získal.

Jak jsem ho potěšila právě toho dne, kdy jsem Vám psala, že začnu pracovat na našem rozchodu! Přitom mi ho ohlásili, zrovna když jsem vážně přemítala, jak ho přivést k zoufalství. Nevím, zda za to mohl rozmar, nebo rozum, ale zdá se mi ve formě jako nikdy. Přijala jsem ho nicméně nevlídně. Doufal, že se mnou stráví dvě hodiny, než budou mé dveře otevřeny hostům. Řekla jsem mu, že se chystám ven: zeptal se mě, kam; odmítla jsem mu to sdělit. Trval na svém; *tam, kde nebudete*, odsekla jsem kysele. Naštěstí pro něj ho ta odpověď zpražila; neboť kdyby jen mohl, následovala by scéna, která by vedla k rozchodu, jak jsem plánovala. Překvapena jeho mlčením jsem se na něj podívala, přísahám, jenom abych viděla, jak se tváří. Objevila jsem na jeho milé tvářičce ten zároveň hluboký i něžný smutek, o němž jste sám prohlásil, že je těžké mu

odolat. Stejná příčina vedla k témuž výsledku; byla jsem podruhé poražena. Od té chvíle jsem se starala jen o to, aby mi nemohl nic vytknout. „Mám nějaké jednání,“ řekla jsem mu trochu jemněji. „Dokonce se vás týká; ale už se mě neptejte. Povečeřím doma; když se vrátíte, řeknu vám víc.“ Pak se mu řeč vrátila, ale nedovolila jsem mu toho využít. „Mám hodně naspěch,“ pokračovala jsem. „Nechte mě; uvidíme se večer.“ Políbil mi ruku a odešel.

Abych ho odškodnila a možná abych odškodnila sebe, rozhodla jsem se mu ukázat svůj domeček,* o němž nevěděl. Zavolala jsem svou věrnou *Viktorii*. Dostala jsem migrénu a schovala se před všemi; a jakmile jsem zůstala konečně sama se svou důvěrníci, převlékla se za lokaje a já se upravila jako služebná. Pak nechala zavolat k branám zahrady kočár a odjely jsme. Když jsme přijely do onoho chrámu lásky, vybrala jsem si nejkoketnější nedbalky. Vymyslela jsem si je sama, jsou rozkošné: nic neodhalují, a dávají tušit vše. Slibuji, že věnuji jeden model vaší paní předsedové, až ji učiníte hodnou takového úboru.

Po těchto přípravách, zatímco Viktorie obstarávala zbývající podrobnosti, jsem si přečetla kapitolu z *Pohovky*,** jeden Heloisin dopis a dvě La Fontainovy bajky, abych si připravila, jaké tóny zvolit. To už u mě rytíř klepe na dveře, horlivě jako vždy. Můj vrátný ho nepouští dál a oznamuje, že jsem nemocná: první incident. Zároveň mu předává ode mě vzkaz, který však, jak mám z opatrnosti ve zvyku, nenese můj rukopis. Otvírá jej a čte, co napsala Viktorie: „Přesně v devět na bulváru před kavárnami.“ Přijde tam a malý lokaj, jehož nezná, o němž si aspoň myslí, že ho nezná, protože to byla Viktorie, mu oznámí, že

* *Petite maison* – v 18. století označení pro diskrétní útočiště pro milence na předměstí Paříže – pozn. překl.

** *Le Sophie*, mravoučná pohádka od Clauda Prospera Jolyota De Crébillona (1707–1777) – pozn. překl.

má poslat pryč svůj vůz a následovat ho. Celá tahle romantická procedura ho měla rozpálit, a horká hlava ničemu neškodí. Konečně přichází, a překvapení a zamilovanost ho dokonale okouzly. Abych mu dala čas se vzpamatovat, procházíme se chvíli v hájku; potom ho odvádím k domku. Vidí nejdřív stůl prostřený pro dva; pak ustlanou postel. Jdeme do budoáru, kde už bylo vše připraveno. Napůl promyšleně, napůl od srdce jsem mu ovinula ruce kolem pasu a pak před ním klesla na kolena. „Ach, příteli,“ řekla jsem mu, „jak jsem ti chtěla připravit tohle překvapení, provinila jsem se na tobě svou zdánlivou rozmrzelostí; lituji, že jsem ti na chvíli zakryla své srdce. Odpusť mi mé chování: chci je odčinit mocí lásky!“ Umíte si představit účinek této sentimentální řeči. Šťastný rytíř mě zvedl a odpuštění jsme zpečetili na témž otomanu, kde jsme tak vesele Vy a já stejným způsobem zpečetili svůj rozchod navěky.

Jelikož jsme spolu měli strávit šest hodin a rozhodla jsem se, že celý ten čas bude i pro něj příjemný, mírnila jsem jeho opojení a něhu nahradila přívětivou koketností. Nemyslím, že jsem se kdy tolik snažila líbit a byla se sebou kdy tak spokojená. Po večeři, střídavě hravé a rozumné, rozpustilé a citlivé, občas až zhýralé, mě bavilo si ho představovat jako sultána uprostřed harému, jehož jsem byla pokaždé jinou favoritkou. Ano, přestože jeho opakované holdy přijímala táž žena, pokaždé byla jinou milenkou.

Konečně nad ránem jsme se museli rozloučit; a ať říkal cokoli, ať dělal cokoli, aby mi dokázal opak, potřeboval to stejně, jako se mu nechtělo. Když jsme vyšli ven, podala jsem mu jako poslední rozloučení klíč od toho blaženého místa se slovy: „Mám ho jen pro Vás; je správné, abyste ho střežil: chrám má spravovat kněz.“ Tímto trikem jsem chtěla předejít nepřítelným úvahám, které by v něm mohlo vyvolat vlastnictví domečku, vždy jaksí podezřelé. Znáám ho dost dobře na to, abych

měla jistotu, že ho použije jen se mnou; a kdyby mě snad napadlo tam jít bez něho, mám duplikát. Mermomocí se chtěl domluvit na dalším dni, ale na to, abych ho chtěla opotřebovat tak rychle, ho mám pořád moc ráda. Excesy si lze dovolit jen s těmi, které se chystáme brzy opustit. On to neví; ale naštěstí pro něj to vím za nás oba.

Vidím, že jsou tři ráno a napsala jsem román, ačkoli jsem chtěla napsat nejvyšší vzkaz. V tom je kouzlo důvěrného přátelství: díky němu jste stále tím, koho mám nejradši; ale víc se mi popravdě líbí rytíř.

DOPIS XI

PANÍ TOURVELOVÁ PANÍ VOLANGESOVÉ

Psáno v ... 13. srpna 17**

Váš přísný dopis by mě vyplašil, milá paní, kdybych zde naštěstí nenašla víc důvodů k pocitu bezpečí, než Vy mi jich dáváte k obavám. Onen strašlivý pan Valmont, jenž musí být postrachem všech žen, zřejmě odložil své smrticí zbraně, než vkročil do tohoto zámku. Nejenže tu nesnuje temné plány, ale ani se o to nesnaží; a z příjemného muže, za něž jej považují i nepřátelé, se tu mění téměř v dobrotisko. Tento zázrak má patrně na svědomí venkovský vzduch. Mohu Vás v každém případě ujistit, že když je se mnou, a to je skoro pořád a zdá se, že rád, nevyřkl nic, co by se jakkoli podobalo lásce, žádnou z těch větiček, jež říkávají všichni muži, aniž v sobě k jejich ospravedlnění mají to, co on. Nikdy mě nenutí k oné rezervovanosti, kam se dnes musí uchýlit žena, již nechybí sebeúcta, má-li si držet okolní muže od těla. Nikterak nezneužívá radosti, kterou vyvolává. Možná příliš chválí; ovšem tak vytříbeně, že by chvále přivykl

i skromnost. Zkrátka, kdybych měla bratra, přála bych si, aby byl takový, jakým se zde jeví pan Valmont. Možná že by od něj řada žen uvítala výraznější galantnost; a přiznávám, že jsem mu neskonale vděčná za to, jak dobře mě odhadl a nezařadil mě k nim.

Tento portrét se zřejmě velmi liší od toho, který mi předkládáte Vy; a oba si přesto mohou být podobné a vystihnout každý jinou dobu. Sám přiznává, že nadělal mnoho chyb, a jistě mu také nějaké přířkli. Potkala jsem však málo mužů, kteří by o počestných ženách mluvili s větším respektem, ba nadšením. Píšete, že alespoň v tomto bodě nelže. Jeho chování k paní de Merteuil je toho důkazem. Hodně nám o ní vypráví; a vždy tak pochvalně a s výrazem tak upřímné náklonnosti, že dokud jsem si nepřečetla Váš dopis, věřila jsem, že to, co nazýval jejich přátelstvím, bylo skutečnou láskou. Vyčítám si tento ukvapený soud, v němž jsem se mýlila tím spíš, že on sám se ji často snažil omlouvat. Uznávám, že jsem považovala za pouhou lest, co od něj byla poctivá upřímnost. Nevím; ale zdá se mi, že kdo je schopen tak důsledného přátelství k tak úctyhodné ženě, není nenapravitelný zhýralec. Netuším ani, zda je třeba přičítat, jak předpokládáte, jeho zdejší spořádanost přípravám nějakých plánů. V okolí je jistě pár příjemných žen, ale on ven moc nechodí, jenom ráno, a to prý chodí lovit. Je fakt, že málokdy přinese zvěřinu, ale tvrdí, že je v této činnosti nešikovný. Kromě toho, co dělá venku, mě netrápí, a kdybych to chtěla vědět, pak jenom proto, abych měla důvod se připojit k Vašemu názoru nebo Vás přivést k tomu svému.

Co se týče návrhu, abych se snažila zkrátit dobu, kterou tu chce pan Valmont strávit, zdá se mi značně obtížné žádat po jeho tetě, aby tu neměla synovce, zvláště když ho má moc ráda. Přesto Vám mohu slíbit, avšak pouze z úcty a ne z potřeby, že o to ji nebo i jeho samotného požádám, naskytne-li se k tomu

příležitost. Pokud jde o mne, je mimoto pan de Tourvel seznámen s mým záměrem zůstat zde, dokud se nevrátí, a právem by se divil nestálosti, s jakou bych od toho upustila.

Dlouhé vysvětlování, není-liž pravda: považovala jsem však za správné, vážená paní, pana Valmonta se zastat, protože to, zdá se, u Vás silně potřebuje. Uvědomuji si ovšem, že jde z Vaší strany o rady, k nimž Vás vede přátelství, jehož si vážím. Tomuto přátelství také vděčím za Vaše laskavá slova týkající se odložení svatby slečny Vaší dcery. Srdečně za ně děkuji, ale i když se těším, že ty chvíle strávím s Vámi, z celého srdce bych je obětovala za to, aby slečna Volangesová dosáhla štěstí co nejrychleji, může-li ovšem být kde šťastnější než po boku matky, která si tolik zaslouží veškerou její něhu a úctu. Buďte laskavě ujištěna, že právě tyto city k Vám pojí i mě.

Vaše vděčná atd.

DOPIS XII

CECÍLIE VOLANGESOVÁ MARKÝZE DE MERTEUIL

Psáno v ... 13. srpna 17**

Maminka se necítí dobře, madam; ven nepůjde, a musím tu s ní zůstat: nemohu tedy mít tu čest a doprovodit Vás do Opery. Věřte mi, že ještě více než představení lituji toho, že neuvidím Vás. Tím si prosím buďte jista. Mám Vás tak ráda! Mohla byste prosím vyřídit panu rytíři Dancenymu, že nemám sbírku, o níž mi říkal, a udělal by mi velkou radost, kdyby ji zítra přinesl? Přejde-li dnes, dozví se, že nejsme doma; ve skutečnosti však maminka nechce nikoho přijímat. Doufám, že zítra jí bude lépe.

S úctou atd.

DOPIS XIII

MARKÝZA DE MERTEUIL CECILII VOLANGESOVÉ

Psáno v ... 13. srpna 17**

Jsem velmi rozmrzelá, má drahá, že nebudu to mít potěšení Vás vidět, a rovněž z důvodu, který nám to znemožnil. Doufám, že se tato příležitost naskytne jindy. Vyřídím Váš vzkaz rytíři Dancenymu, jehož onemocnění Vaší maminky nepochybně zarmoutí. Kdyby mě chtěla zítra přijmout, mohu jí dělat společnost. Společně si podáme rytíře de Belleroye* v piketu; připravíme ho o peníze a navíc se potěšíme tím, že Vás s Vaším milým učitelem, jemuž to navrhu, uslyšíme zpívat. Pokud to Vaší mamince i Vám vyhovuje, mohu se zaručit za sebe i za oba své rytíře. Sbohem, má milá; uctivé pozdravy drahé paní Volangesové. Něžně Vás líbám.

DOPIS XIV

CECÍLIE VOLANGESOVÁ SOFII CARNAYOVÉ

V Paříži 14. srpna 17**

Včera jsem Ti nenapsala, milá Sofie: ale rozhodně ne proto, že bych nechtěla; tím si můžeš být jistá. Maminka stonala a celý den jsem se od ní nehnula. Večer, když jsem ji nechala o samotě, neměla jsem na nic náladu; a šla jsem spát dost rychle, abych se ujistila, že den skončil: snad nikdy jsem nezažila žádný tak dlouhý. Ne proto, že bych neměla maminku ráda, nevím vlastně, co to způsobilo. Měla jsem jít do Opery s paní

* Tentýž, o němž je řeč v dopisech paní de Merteuil.

de Merteuil; měl tam být i rytíř Danceny. Víš, že ty dva mám ze všech nejradši. Ve chvíli, kdy jsem tam měla být s nimi, srdce se mi sevřelo. Všechno mě přestalo těšit a plakala jsem, plakala, a nemohla přestat. Naštěstí maminka už ležela a nemohla mě vidět. Jsem si jistá, že se zlobil i rytíř Danceny; ale představení a všichni ti lidé ho přivedli na jiné myšlenky: to je rozdíl.

Dnes je naštěstí mamince lépe a má přijít paní de Merteuil s rytířem Dancenym a ještě někým; paní de Merteuil však chodí vždy dost pozdě, a když je člověk tak dlouho sám, je to hrozná otrava. Je teprve jedenáct. Je fakt, že bych měla ještě cvičit na harfu; a přípravy mi také zaberou nějaký čas, protože dnes chci mít hezký účes. Myslím, že matka představená měla pravdu: jakmile se ocitneme mimo klášter, chceme se líbit. Nikdy jsem neměla takovou chuť se krášlit jako v posledních dnech, a mám dojem, že nejsem tak hezká, jak bych chtěla; kromě toho nalíčené ženy mají značnou výhodu. Je například vidět, že všem mužům se paní de Merteuil líbí víc než já. Nijak zvlášť mě to netrápí, protože mě má ráda; a navíc tvrdí, že rytíři Dancenymu se líbím víc než ona. To bylo od ní laskavé, taková slova; dokonce vypadala, že je tomu ráda. Já to například nevidím. Když ona mě má tolik ráda! A on...! Moc mě to potěšilo! Proto mám pocit, jako by mě krášlil už jen pohled na něj. Dívala bych se na něj pořád, kdybych se nebála, že můj pohled zachytí, neboť když k tomu dojde, vždycky mě to uvede do rozpaků a jako by mě to zbolelo; ale to nevadí.

Sbohem, drahá přítelkyně, jdu se začít chystat. Stále Tvá atd.

DOPIS XV

VIKONT VALMONT MARKÝZE DE MERTEUIL

Stále zámek ... 15. srpna 17**

Je od Vás vskutku šlechetné, že mě neponecháváte mému smutnému osudu. Život, který zde vedu, je kvůli přehnanému odpočinku a nezáživné jednotvárnosti opravdu únavný. Při četbě Vašeho dopisu a popisu Vašeho rozkošného dne jsem měl dvacetkrát chuť se na něco vymluvit a letět Vám k nohám s prosbou, abyste se mnou byla nevěrná svému rytíři, jenž si koneckonců své štěstí nezaslouží. Víte, že jsem na něj začal žárlit? Co to píšete o rozchodu navěky? Tento slib jsem učinil v pomatení mysli a беру ho zpět: nebyli bychom ho hodni, kdybychom ho měli dodržet. Ach, kéž se jednou mohu pomstít ve Vašem náručí za bezděčnou zlost, již mi způsobilo rytířovo štěstí! Ano, přiznávám, jsem pohoršen, pomyslí-li, že tento muž bez rozmyšlení, aniž si dal nejmenší práci, pouze díky tomu, že následoval instinkt svého srdce, došel blaženosti, která je pro mě nedosažitelná. Ach! Však já ji zkalím... Slibte mi, že ji zkalím. Vy sama nejste ponížena? Snažíte se ho podvést, a on je šťastnější než Vy. Myslela jste, že ho máte v hrsti, a přitom Vás spoutal on. Klidně spí, zatímco Vy se staráte o jeho potěšení. Co víc by dělal jeho otrok?

Víte, má krásná přítelkyně, dokud dělíte svou přízeň mezi více mužů, necítím sebemenší žárlivost: ve Vašich milencích vidím jen Alexandrovy následovníky, neschopné společně zachovat říši, které jsem vládl sám. Ale že jste se cele oddala jedinému, že existuje jiný muž tak šťastný jako já, to nestrpím! Nedoufejte, že to strpím. Buď mě vezměte zpět, nebo si aspoň najděte ještě jiného; a nezrazujte vrtochem výlučnosti neotřesitelné přátelství, jež jsme si přísahali.

Už tak mi stačí, že si musím postěžovat na lásku. Vidíte, že co říkáte, si беру k srdci a přiznávám své chyby. Nazýváme-li totiž zamilovaností, když nejsme schopni žít bez toho, po čem toužíme, a neobětovat tomu svůj čas, své radosti, svůj život, pak jsem doopravdy zamilovaný. O nic jsem nepokročil. Dokonce bych v tomto ohledu neměl co nového psát, nebýt jedné události, která mi nasadila brouka do hlavy a o níž ještě nevím, zda znamená strast, nebo naději.

Znáte mého zvěda, mistra intrik, hotového sluhu z komedie: jistě tušíte, že jeho úkolem bylo zamilovat se do komorné a ohlupovat lidi. Ten lišák měl víc štěstí než já: už to dokázal. Právě odhalil, že paní Tourvelová pověřila jednoho ze svých lidí, aby získával informace o mém jednání, a dokonce mě nepozorovaně sledoval při ranních vycházkách, jak to jen půjde. O co té ženě jde? Nejčudnější bytost neváhá podnikat věci, které bychom si stěží dovolili! Na mou duši... Než se však rozhodnu pomstít za tuto ženskou lest, starejme se o to, jak ji proměnit v naši výhodu. Až dosud neměly pochůzky, které podezřívá, žádný cíl; stačí jim nějaký udat. Zaslouží si to veškerou mou pozornost, a tak se s Vámi loučím, abych o tom přemýšlel. Sbohem, má krásná přítelkyně.

DOPIS XVI

CÉCÍLIE VOLANGESOVÁ SOFII CARNAYOVÉ

Psáno v ... 19. srpna 17**

Ach, milá Sofie, mám pěkné novinky! Možná bych Ti je neměla říkat, ale musím o tom s někým mluvit; je to silnější než já. Ten rytíř Dancený... Jsem tak zmatená, že nedokážu psát: nevím, jak začít. Od toho příjemného večera, o němž jsem ti

psala,* který jsem s ním a paní de Merteuil strávila u maminky, jsem Ti o něm nepsalala. To proto, že jsem o něm nechtěla mluvit s nikým, a přesto jsem na něj nepřestávala myslet. Začal být od toho dne smutný, ale tak smutný, že mě to trápilo; a když jsem se ho zeptala proč, odpověděl, že to nic, ale viděla jsem jasně, že se něco děje. Konečně včera byl ještě smutnější než obvykle. Nebránilo mu to, aby se mnou zpíval jako obvykle, ale vždy když se na mě podíval, sevřelo mi to srdce. Když jsme dozpívali, šel uložit mou harfu do pouzdra; a když mi od něj podával klíč, požádal mě, abych ještě večer cvičila, až budu sama. Neměla jsem žádné podezření. Sice se mi nechtělo, ale tolik prosil, že jsem řekla ano. Měl k tomu své důvody. Opravdu: večer, když jsem byla u sebe a komorná odešla, šla jsem pro harfu. Mezi strunami jsem našla dopis od něj, pouze složený, nezapečetěný. Ach, kdybys věděla, o co mě žádá! Co jsem ten dopis přečetla, je mi tak dobře, že nemohu myslet na nic jiného. Četla jsem ho aspoň čtyřikrát a pak ho pečlivě uložila do sekretáře. Naučila jsem se ho z paměti a po ulehnutí jsem si ho tolikrát opakovala, že jsem neměla na spánek ani pomyšlení. Jakmile jsem zavřela oči, viděla jsem ho před sebou, jak mi říká vše, co jsem si předtím přečetla. Usnula jsem hodně pozdě, a hned jak jsem se vzbudila (bylo časně ráno), šla jsem si pro jeho dopis zas, abych si ho četla po libosti. Vzala jsem si ho do postele a líbala, jako by... Líbat dopis možná není dobrý nápad, ale nemohla jsem si pomoci.

Ted', milá přítelkyně, jsem sice ráda, ale zároveň na rozpacích, neboť na takový dopis jistě nemám odpovídat. Víím, že se to nehodí, ale žádá mě o to; a jestli neodpovím, víím určitě, že bude dál smutný. Nešťastník! Co mi radíš? Asi nevíš o nic víc než já.

* Dopis, v němž se píše o tomto večírku, se nenašel. Lze se domnívat, že je to večer, který navrhuje ve svém lístku paní de Merteuil a o němž se zmiňuje i předchozí dopis Cecílie Volangesové.